

IVM Coronanieuws 21 januari

Opening

Welkom bij het IVM Coronanieuws. Het is vandaag vrijdag 21 januari en aflevering 55.

Vaccins en omikron

Het EMA concludeert op basis van voorlopige studieresultaten dat de huidige coronavaccins ook bescherming bieden tegen ernstige ziekte en ziekenhuisopname door de omikronvariant. Bovendien zijn mensen met een boostervaccinatie beter beschermd dan mensen die alleen de eerste serie vaccinatie hebben gehad. Het EMA blijft nieuwe gegevens over de effectiviteit van vaccins en de ernst van de ziekte in de gaten houden, zowel voor de omikron- als voor de andere coronavarianten.

Diverse fabrikanten werken aan een nieuw vaccin tegen de omikronvariant. Pfizer verwacht dat een nieuw vaccin klaar is in maart en is al begonnen met de productie ervan. Moderna verwacht in maart de eerste klinische resultaten van een nieuw vaccin te kunnen delen met de registratie-autoriteiten. Ook het Indiase Gennova ontwikkelt een nieuw vaccin. Gennova verwacht binnen twee maanden te kunnen starten met de klinische studies.

Boosters

Na een eerste prik met het Janssen-vaccin is booster met het vaccin van Pfizer of Moderna het meest effectief. Dat blijkt uit een studie van het Erasmus MC onder 434 zorgmedewerkers die na een eerste vaccinatie met het Janssen-vaccin een booster kregen met een vaccin van Janssen, Moderna of Pfizer. De onderzoekers keken naar het effect van de booster na 28 dagen op zowel antistoffen als afweercellen in vergelijking met geen booster. Met elk boostervaccin namen de antistoffen en afweercellen toe. Het effect was significant groter bij de vaccins van Pfizer en Moderna in vergelijking met het vaccin van Janssen.

Onderzoek: www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMoa2116747

Een booster is ook zinvol bij immuungecompromitteerden zonder seroconversie na twee vaccinaties met het vaccin van Pfizer of Moderna. Dat blijkt uit een gerandomiseerde studie met 60 patiënten met rituximab. Patiënten kregen een booster met het vaccin van Pfizer, Moderna of AstraZeneca. Er waren geen verschillen in antilichaam- en T-celrespons tussen de verschillende boostervaccins. Ook was er geen verschil tussen homologe en heterologe boostervaccinatie.

Onderzoek: www.ard.bmj.com/content/early/2022/01/12/annrheumdis-2021-221558

Israëliische onderzoekers meldden eerder deze week aan de pers dat een vierde coronavaccinatie met het vaccin van Pfizer of Moderna vrijwel geen extra bescherming biedt tegen de omikronvariant. In een preliminaire studie met 274 patiënten veroorzaakte de vierde vaccinatie wel een antilichaamrespons, maar kon dit doorbraakinfecties niet voorkómen. Op basis hiervan adviseren de onderzoekers geen algemene vierde vaccinatie. De resultaten zijn nog niet gepubliceerd.

In een persbericht meldt de fabrikant van Valneva op basis van voorlopige resultaten dat drie doses van het geïnactiveerde vaccin ook werkzaam zijn bij de omikronvariant. Het vaccin kon bij 87 procent

van de serummonsters een antilichaamrespons tegen de omikronvariant opwekken, voor de deltavariant was dat 100 procent. De fabrikant verwacht nog dit kwartaal een registratie van het vaccin in Europa.

Persbericht: www.valneva.com/press-release/valnevas-inactivated-covid-19-vaccine-candidate-shown-to-neutralize-omicron-variant/

Zwangerschap

Het EMA meldt dat de vaccins van Pfizer en Moderna geen problemen geven bij zwangeren en hun baby's. Studies met in totaal ongeveer 65.000 zwangere vrouwen in het tweede of derde trimester van de zwangerschap bevestigen dat de coronavaccins geen risico geven op miskramen, vroeggeboorten of andere problemen bij ongeboren baby's. Voor zwangere vrouwen met vragen over vaccineren tijdens de zwangerschap heeft het Amsterdam UMC een filmpje gemaakt met meer informatie.

Filmpje: [www.youtube.com/watch?v= GlyzbiJ63A&t=3s](https://www.youtube.com/watch?v=GlyzbiJ63A&t=3s)

Kinderen en adolescenten

Volgens de Gezondheidsraad is vaccinatie van kinderen van 5 tot 11 jaar ook zinvol nu de omikronvariant dominant is. Dit geldt vooral als zij nog geen COVID-19 hebben gehad. Vaccinatie beschermt kinderen tegen het risico dat MIS-C optreedt. COVID-19 kan bij kinderen en adolescenten bovendien het risico op latere ontwikkeling van diabetes mellitus type 1 of 2 verhogen. Dat blijkt uit een retrospectieve studie van het Amerikaanse Center for Disease Control and Prevention. Uit een andere Amerikaanse studie blijkt verder dat vaccinatie van adolescenten het risico op ziekenhuisopname met 94 procent verlaagt.

GR: www.gezondheidsraad.nl/actueel/nieuws/2022/01/19/vaccinatie-5-11-jarigen-ook-zinvol-bij-omikron

CDC: www.cdc.gov/mmwr/volumes/71/wr/mm7102e2.htm
Onderzoek: www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMoa2117995

Bijwerkingen

Ook deelnemers in de placebogroepen van vaccinatiestudies melden veel bijwerkingen. Deze nocebo-respons blijkt uit een systematische review en meta-analyse van 12 artikelen met meer dan 45.000 deelnemers. In de placebogroepen meldden 35 procent van de deelnemers systemische bijwerkingen na de eerste vaccinatie en 32 procent na de tweede vaccinatie. Ondanks dat de deelnemers in de vaccinatiegroepen significant meer bijwerkingen meldden, was de nocebo-respons verantwoordelijk voor 72 procent van alle meldingen na de eerste vaccinatie en voor 52 procent na de tweede vaccinatie.

Onderzoek: www.jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2788172

Het EMA adviseert de zeldzame bijwerking myelitis transversa op te nemen als bijwerking in de bijsluiters van de vaccins van AstraZeneca en Janssen. Bijwerkingencentrum Lareb ontving zeven meldingen hiervan. Zorgverleners moeten alert zijn op symptomen van deze bijwerking, zodat de behandeling op tijd kan starten.

Lareb: www.lareb.nl/news/ontsteking-van-het-ruggenmerg-zeldzame-bijwerking-astrazeneca-en-janssen-vaccins

Bescherming

Zowel vaccinatie als doorgemaakt COVID-19 beschermen goed tegen een nieuwe corona-infectie en ziekenhuisopname door COVID-19. Tijdens de deltagolf was zelfs de kans op een nieuwe infectie en ziekenhuisopname kleiner bij een doorgemaakt COVID-19 dan bij vaccinatie. Dit blijkt uit een studie van onder andere het Center for Disease Control and Prevention. Vaccinatie blijft echter de veiligste strategie voor het voorkómen van COVID-19. COVID-19 kan ernstige gevolgen hebben, terwijl de kans op een ernstige bijwerking van de vaccins klein is.

CDC: www.cdc.gov/mmwr/volumes/71/wr/mm7104e1.htm

Behandeladvies Verenso

Verenso heeft het behandeladvies COVID-19 Acute fase en nazorg voor cliënten in verpleeghuizen, instellingen voor verstandelijk gehandicapten, woonzorgcentra en kleinschalige woonvoorzieningen aangepast. Het nieuwe advies volgt de aanbevelingen rondom dexamethason en remdesivir van de SWAB. Ook is behandeling met inhalatiecorticosteroïden mogelijk. Hierbij wordt de aanbeveling van het NHG gevolgd.

Behandeladvies: www.verenso.nl/themas-en-projecten/infectieziekten/covid-19-coronavirus/behandeladvies-acute-fase-en-nazorg

Registratienieuws geneesmiddelen

Het EMA is gestart met de officiële beoordeling van Paxlovid, de orale virusremmer van Pfizer. Eerder adviseerde het EMA al positief over Paxlovid bij volwassenen met COVID-19 zonder aanvullende zuurstofbehoefte, maar met een verhoogd risico op ernstig ziektebeloop. Paxlovid werd afgelopen week al geregistreerd in Canada. De fabrikant van Paxlovid meldt in een persbericht dat het middel in vitro effectief is bij de omikronvariant. De resultaten zijn nog niet gepubliceerd.

Persbericht: www.pfizer.com/news/press-release/press-release-detail/pfizer-shares-vitro-efficacy-novel-covid-19-oral-treatment

De Wereldgezondheidsorganisatie beschouwt het gebruik van de JAK-remmer baricitinib en het monoklonale antilichaam sotrovimab zinvol bij de behandeling van COVID-19. Bij baricitinib gaat het om behandeling in combinatie met corticosteroïden bij ernstige COVID-19. Bij sotrovimab gaat het om de behandeling van patiënten met een verhoogd risico op ernstig ziektebeloop. Baricitinib is in Europa nog niet geregistreerd. Het EMA heeft wel sotrovimab onlangs geregistreerd voor COVID-19. De SWAB adviseert vooralsnog JAK-remmers en sotrovimab niet aan.

SWAB: www.swab.nl/nl/covid-19

Nieuw onderzoek

Ensovibep blijkt het risico op ziekenhuisopname of overlijden met 78 procent te verminderen. Dat maakt de fabrikant Novartis in een persbericht bekend op basis van een fase 2-studie met 407 patiënten. Ook bij de omikronvariant blijkt ensovibep effectief. Het veiligheidsprofiel van ensovibep was vergelijkbaar met placebo. Meer onderzoek naar ensovibep is nodig voor definitieve conclusies.

Persbericht: www.novartis.com/news/media-releases/novartis-and-molecular-partners-report-positive-topline-data-from-phase-2-study-ensovibep-mp0420-darpin-antiviral-therapeutic-covid-19

Stoffen uit cannabis kunnen mogelijk het binnendringen van het coronavirus in de cellen blokkeren door binding aan het spike-eiwit. Dat blijkt uit Amerikaans laboratoriumonderzoek. Er is vooral gekeken naar het effect bij de alfa- en bètavarient van het coronavirus. Over de effectiviteit bij andere virusvarianten is nog weinig bekend. Meer onderzoek is nodig.

Onderzoek: pubs.acs.org/doi/10.1021/acs.jnatprod.1c00946

Toevoegen van een P2Y12-remmer aan heparine leidt niet tot klinische verbetering van COVID-19. Dit blijkt uit een gerandomiseerde placebogecontroleerde studie met 562 opgenomen COVID-19-patiënten. De patiënten werden gedurende 21 dagen behandeld. Bij patiënten met een P2Y12-remmer en heparine kwamen meer grote bloedingen voor dan bij alleen heparine.

Onderzoek: www.jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2788141

Fluoxetine

Eerder meldden wij u al de mogelijk ontstekingsremmende eigenschappen van SSRI's bij COVID-19. Er is nu meer bekend over een mogelijk werkingsmechanisme. Volgens Utrechtse onderzoekers bindt fluoxetine aan een cruciaal eiwit in de kopieerfabriek van enterovirussen. Hierdoor kan het virus zich minder makkelijk vermenigvuldigen en zorgt het voor minder ziekte. Ondanks dat het coronavirus niet tot de enterovirussen behoort, is dit werkingsmechanisme mogelijk ook relevant bij het coronavirus.

Bericht: www.uu.nl/nieuws/onderzoekers-laten-zien-hoe-een-antidepressivum-virusinfecties-kan-remmen

Ivermectine

Ivermectine blijft de gemoederen bezig houden. Na het terugtrekken van twee grote studies met positieve resultaten over ivermectine bij COVID-19 is een meta-analyse over ivermectine aangepast. Ook de aangepaste meta-analyse blijft echter voor discussie zorgen onder wetenschappers. Volgens deze wetenschappers is een positieve conclusie op basis van de meta-analyse nog steeds niet gerechtvaardigd.

Discussie:

journals.lww.com/americantherapeutics/Fulltext/2022/02000/Meta_Analyses_Do_Not_Establish_Improved_Mortality.11.aspx

Langdurige klachten

Patiënten met COVID-19 kunnen blijvende littekens in het gezicht overhouden van de doorligwonden door een IC-opname. Patiënten die hier last van blijven houden, kunnen verwezen worden naar een plastisch chirurg. Via de stichting C-support kunnen ook andere COVID-19-patiënten met langdurige klachten ondersteuning krijgen. Deze stichting adviseert patiënten gratis onder andere bij het vinden van zorgverleners. Aanmelden kan via de website van C-support.

Aanmelden: www.c-support.nu/aanmelden-bij-c-support

Verspreiding omikron

Het UMC Utrecht onderzoekt de verspreiding van de omikronvariant binnen gezinnen. De onderzoekers kijken onder andere naar de rol van besmetting en vaccinatie bij kinderen. Gezinnen met kinderen met minimaal één positief besmette persoon kunnen zich aanmelden via de website.

Aanmelden: www.coronathuis.nl

Tot slot

De volgende aflevering van het Coronanieuws verschijnt over 2 weken, op vrijdag 4 februari. Wilt u op de hoogte blijven van het geneesmiddelen-gerelateerde Coronanieuws? Abonneer u dan op ons YouTube-kanaal of de jaarnaalupdate op onze website.

www.ivm.nl